

# رویکردهای الگوبرداری از طبیعت در معماری ایرانی

هانیه ریعان<sup>1</sup> احد نژاد ابراهیمی<sup>2</sup>

- 1- دانشجوی کارشناسی ارشد معماری اسلامی، دانشگاه هنر اسلامی تبریز، تبریز،  
ایران (H.reian@yahoo.com)
- 2- استادیار معماری دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه هنر اسلامی تبریز، تبریز،  
ایران (a\_ebrahimi\_s@yahoo.com)

## چکیده

معماری ایران با سابقه ای طولانی که به هفت هزار سال پیش از میلاد مسیح می رسد همواره متأثر و در تعامل با طبیعت بوده است. ایرانیان از دوران باستان خود را به عنوان بخشی از طبیعت می دیدند و به آن احترام می گذاشتند. چگونگی ارتباط انسان با طبیعت، به دیدگاه و تفسیر آنها از طبیعت در دوران مختلف بستگی دارد. بر اساس نوع نگاه انسان رویکردهای گوناگونی را می توان مشاهده کرد. سوال این پژوهش این است که نگرش و جهان بینی معمار ایرانی به طبیعت در دوره های مختلف تاریخی در معماری چگونه بازتاب یافته است؟ برای فرضیه پژوهش به نظر می رسد معمار ایرانی در دوره های مختلف نگرش های متفاوتی نسبت به طبیعت داشته است و نگرش به طبیعت در شکل گیری معماری تأثیر مستقیم داشته است. این تحقیق از نوع تحقیق بنیادی نظری است که به روش استدلال منطقی پژوهش شده است و روش جمع آوری اطلاعات میدانی و کتابخانه ای است. نتیجه نهایی این است که با بررسی و مطالعه مدارک موجود می توان به این نتیجه رسید؛ ایرانیان با توجه به دوره های مختلف زمانی و براساس نوع جهان بینی رویکردهای مختلفی همانند استعاره ای و نمادین، تزئینی، سازه ای، ساختار گرا، فرم گرا و دینامیک محور نسبت به طبیعت داشته اند و این برداشت ها ارتباط مستقیم با شکل گیری معماری آنها داشته است.

**واژه های کلیدی:** انسان، طبیعت، معماری، شیوه های الگوبرداری

## مقدمه

همدلی و احترام به طبیعت ریشه های عمیق فرهنگی دارد و همزیستی مسالمت آمیز انسان، معماری و طبیعت در معماری سنتی ایران کاملاً مشهود است؛ اشارات فراوان در کتاب آسمانی درباره گیاه، نور و اجزاء طبیعت و در نهایت تمثیل بهشتی آن موجب شده است که در معماری ایران حضور طبیعت به طور همه جانبه باشد و فضاهای نیمه باز- نیمه بسته در یک روند سلسله مراتبی به نحوی در کنار یکدیگر قرار گرفته باشند که گویی همیشه انگیزه احترام و حفظ نعمت های الهی را یاد می دارند که در قلب طبیعت و اجزاء عناصر آن تجلی کرده است.

ارتباط طبیعت و معماری دارای مراتب مختلفی است. در این نحوه تأمل، ارتباط معمار و طبیعت و نگاهی که معمار به خصوص در نظام سنتی در طبیعت داشته است، از مراتب مختلف ارتباط معماری و طبیعت است. [1]